

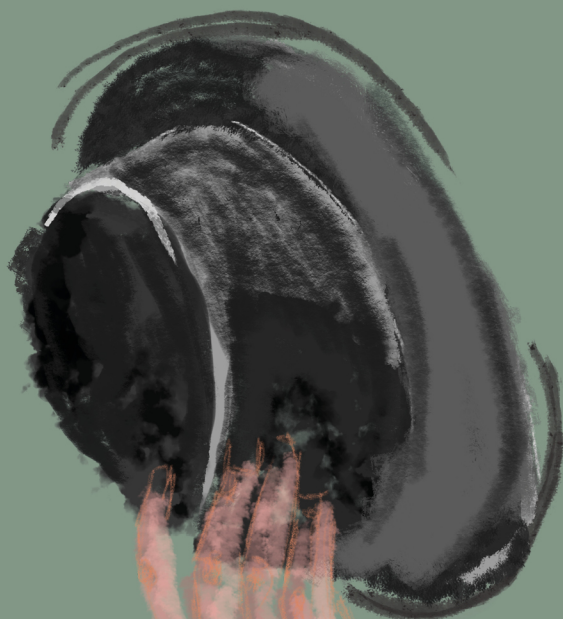
TANSZÉKI HAGYOMÁNYOK & VÁLTOZÓ VILÁGOK

Néprajz és kulturális antropológia szakos hallgatók
II. konferenciája

ELTE BTK Néprajzi Intézet

Budapest 2024. 04. 18–19.

ABSZTRAKTFÜZET

TANSZÉKI HAGYOMÁNYOK ÉS VÁLTOZÓ VILÁGOK

NÉPRAJZ ÉS KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA SZAKOS HALLGATÓK II.
KONFERENCIÁJA

2024. ÁPRILIS 18–19.

//

DEPARTMENTS' TRADITIONS AND CHANGING WORLDS

THE 2ND STUDENT CONFERENCE IN ETHNOGRAPHY AND CULTU-
RAL ANTHROPOLOGY

18–19 APRIL 2024

ABSZTRAKTFÜZET

SZERKESZTETTE

EITLER ÁGNES – VÁMOS GABRIELLA

ELTE BTK Néprajzi Intézet

Budapest, 2024

© Szerkesztők

© Szerzők

Szervezőbizottság:

Eitler Ágnes – Vámos Gabriella

ELTE BTK Néprajzi Intézet

Társszervező:

Kultúra- és Társadalomkutató Hallgatókért Egyesület

Szakmai partner:

Hagyományok Háza

Kiadja:

ELTE BTK Néprajzi Intézet

Felelős kiadó:

Bárth Dániel

Borítóterv:

Pamuk Lili Judit

Tipográfia, tördelés:

Vámos Gabriella

ISBN 978-963-489-689-0

A konferencia megvalósulását az ELTE BTK HÖK Tudományos Bizottsága támogatta.

Tartalomjegyzék

A NÉPRAJZI INTÉZET	10
TANSZÉKI HAGYOMÁNYOK ÉS VÁLTOZÓ VILÁGOK.....	12
DEPARTMENTS' TRADITIONS AND CHANGING WORLDS	14
PROGRAM	16
KEYNOTE ELŐADÓK	25
SMID MÁRIA BERNADETT	25
LAJOS VERONIKA.....	27
INTÉZMÉNYLÁTOGATÁS	29
VÁMOS GABRIELLA	29
ABSZTRAKTOK.....	31
Alshawabkeh, Maram.....	32
Ábrahám Nóra.....	33
Áldozó Borbála – Káldi Anna.....	34
Barna Anita.....	35
Bartók Zoltán	36
Berty Réka.....	37
Bognár Dominika	38
Botezatu Isabela	39
Erős Eszter	40
Fábián Gergely Márk.....	42

Fodor Ákos	43
Horváth István	44
Imre-Horváth András	45
Jánosi Kincső Mária	46
Kardos Lúcia.....	48
Keresztény Csenge	49
Kiss Rebeka Márta	50
Kiss Zente Áron.....	51
Klima Döníz	53
Kormányos Katona Gyöngyi.....	54
Kutasi Imre	56
Madili, Meryem	58
Markó Eszter	59
Maruzsenszki Andor	61
Nagy Gábor	62
Natroszvili, Nino – Voronov, Timofei – Enkh-Erdene, Nick.....	63
Nyúl Sámuel	64
Pálfi Sára.....	66
Papp Jázmin Karina	68
Porkoláb Benedek	70
Sinkovics Eleonóra.....	71

Szabó Cintia.....	72
Szathmári Dorottya Panna.....	73
Szathmáry Dóra	75
Tompa-Horváth Iringó	77
Tóth Gábor	79
Tran, Manh Kha.....	80
Vadász Márton.....	81
Vancsa Boglárka Eszter	82
Váradi Júlia	83
Vermes Ráhel	85
Vékony Evelin	87
Vitálosová Zsóka.....	89
Zalatnay Klára Lujza.....	91

A NÉPRAJZI INTÉZET

Egyetemünkön az etnográfia, etnológia, folklorisztika különböző témaköreiben a 19. század közepétől kezdve folytak rendszeres előadások. A néprajz szakos képzés 1934 óta folyamatos és szervezett, amikor Györffy Istvánt kinevezték professzornak a Néprajzi Tanszékre. Azóta a néprajz egyetemi tanárai voltak itt: Viski Károly, Ortutay Gyula, Tálasi István, Dömötör Tekla, Paládi-Kovács Attila, Voigt Vilmos, Verebélyi Kincső, illetve jelenleg Mohay Tamás. 1951 óta két tanszék, a Folklore Tanszék és a Tárgyi Néprajzi Tanszék működik; jelenleg e két tanszék, valamint a könyvtár alkotja a Néprajzi Intézetet. Az 1990-es évek közepétől mindmáig az intézet két doktori programmal kapcsolódik be a kari doktori oktatásba: az Európai etnológia Program a Történettudományi Doktori Iskola, a Magyar és Összehasonlító Folklorisztika Program pedig az Irodalomtudományi Doktori Iskola szervezeti keretében működik.

A jelenlegi két tanszéken eddig folyt néprajzi kutatómunka eredményeiből itt csak ízelítőt adhatunk. Az ötvenes években egy bő évtizedig itt volt a hazai néprajzi filmezés legfőbb műhelye; itt folyt Nagy-Budapest néprajzi kutatása, a munkásfolklor-kutatás, a középkori oklevelek néprajzi anyagának feltárása, Bél Mátyás műveinek fordítása és gondozása. A hatvanas években itt készült a Magyar Néprajzi Atlasz, egész iskolája alakult ki az anyagi műveltség kultúrtörténeti feltárásának, az egyéniségkutató folklorisztikának, a népi színháték és néphit-, népszokáskutatásnak. Régi hagyománya van a nemzetiségekkel, a (népi) vallásossággal, a határokon

túli magyarsággal foglalkozó kutatásoknak, és a történelmi jellegű témák mellett nem hiányoznak a mai nagyvárosi társadalmakkal kapcsolatos témák sem, mint nemzeti szimbólumok, sport stb. Sikeres OTKA és egyéb pályázatok mellett 2003-2006-ig a Folklóre Tanszék kötelékében működött az MTA-ELTE Folklór Szövegelemzési Kutatócsoport. 2018 és 2023 között ugyanitt nyílt lehetőség az MTA-ELTE Lendület Történelmi Folklorisztikai Kutatócsoport működésére.

A könyvtárat az Intézet alapításával egy időben hozták létre 1934–35-ben. Jelenleg az Egyetemi Könyvtár hálózatához tartozik, mint intézeti könyvtár. A könyvtár gyűjtőköre: a magyar és összehasonlító folklorisztika, tárgyi néprajz és kulturális antropológia tárgyköréhez tartozó magyar és idegen nyelvű szakirodalom, folyóirat és periodika.

TANSZÉKI HAGYOMÁNYOK ÉS VÁLTOZÓ VILÁGOK

NÉPRAJZ ÉS KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA SZAKOS HALLGATÓK II. KONFERENCIÁJA

Budapest, 2024. április 18–19.

2024 a budapesti néprajzi egyetemi oktatás történetében jeles év: kilencven éve, 1934-ben az akkor még Pázmány Péter Tudományegyetemen a néprajz első nyilvános, rendes professzorává Györffy Istvánt nevezték ki. A jubileumi év rendezvényeit az Eötvös Loránd Tudományegyetem Néprajzi Intézete egy kifejezetten az egyetemi hallgatók számára rendezett konferenciával nyitja meg. Szeretnénk, hogy a különböző műhelyek találkozása által az évforduló a hazai és határon túli magyar néprajzi és kulturális antropológiai egyetemi oktatás ünnepévé váljon.

Intézetünk célja, hogy a konferenciával teret és alkalmat teremtsen a hallgatók megmutatkozására, ezáltal ösztönözze önálló kutatómunkájukat. Az új ismeretek szerzésének lehetőségét nyitóelőadásokon, workshopokon, illetve közös intézménylátogatáson keresztül biztosítjuk. Kiemelt törekvésünk továbbá, hogy a különböző tanszékek és intézetek képviselői betekintést nyerhessenek egymás érdeklődésébe, munkájába, ezáltal a műhelyek közti kapcsolatok megerősödjenek, illetve az együttműködés új formái alakulhassanak ki. A rendezvény a Szegedi Tudományegyetemen 2022-ben útjára indított kezdeményezés folytatásaként, az egyetemi hallgatók vándorkonferenciájának második alkalma-ként valósul meg.

A tudományos tanácskozásra a BA-s, MA-s, illetve PhD hallgatók jelentkezését egyaránt várjuk és invitáljuk őket önálló kutatásaik eredményeinek ismertetésére, illetve intézményi projektjeik bemutatására! Felhívásunk egyaránt célozza a hazánkban angol nyelvű képzésen résztvevő néprajzos és antropológus hallgatókat is, igény esetén számukra angol nyelvű szekciót szervezünk. A konferenciára várjuk az egyetemi műhelyek oktatóit is!

DEPARTMENTS' TRADITIONS AND CHANGING WORLDS

THE 2ND STUDENT CONFERENCE IN ETHNOGRAPHY AND CULTURAL ANTHROPOLOGY

April 18–19, 2024, Budapest

The year 2024 has a great importance in the history of ethnographic education in Budapest. It marks the 90th anniversary of István Györfly's appointment as the first full professor of ethnography at Pázmány Péter University in 1934. To open the series of events are organized on this occasion, the Institute of Ethnography and Folklore at Eötvös Loránd University holds a conference exclusively for university students. By bringing together students and scholars with various departmental backgrounds, this anniversary meant to be a celebration of teaching and learning ethnography and cultural anthropology in Hungary and beyond its borders.

Our institute aims to create a platform to students to show their talents, thereby inspiring their academic work. We also provide opportunities to learn together from keynote lectures, workshops, and visits to various exhibitions. Our objective is to encourage representatives from different departments to gain insight into each other's interests and work. We hope to strengthen the links between institutions and foster new forms of collaboration. By organizing the 2nd Student Conference, our Institute aims to continue the initiation of the University of Szeged by fulfilling the idea of a travelling conference.

We invite BA, MA, and PhD students to apply and present the outcomes of their research as well as results of the ongoing projects of their institutions! Additionally, students studying ethnography and cultural anthropology in English in Hungary are also welcome to join the conference. They will have the opportunity to present their papers or posters in English.

PROGRAM

Április 18. csütörtök

- 8:30 – 9:30** **Regisztráció**
- 9:30 – 9:45** **Megnyitó**
Bárth Dániel
ELTE BTK Néprajzi Intézet, intézet-
igazgató
- 9:45 – 10:45** **Keynote előadás**
Smid Bernadett
ELTE BTK Néprajzi Intézet, egyetemi
adjunktus
- 10:45 – 11:00** **Kávészünet**
- 11:00 – 12:30** **1. szekció, Könyvtár, fszt. 22.**

VALLÁS, HIEDELEM, KULTUSZ

Elnök: HESZ ÁGNES (habilitált egyetemi docens, PTE BTK
Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék)

SZATHMÁRY DÓRA

A jóslás hagyománya Homoródalmáson

FÁBIÁN GERGELY MÁRK

*„Exu nem az ördög”, avagy Umbanda kultuszház egy
budapesti pincében*

ÁLDOZÓ BORBÁLA – KÁLDI ANNA

*Nepálból Nógrádba. A buddhizmus globalizációjának
vizsgálata Buddha szobrok életútján keresztül.*

MADILI, MERYEM

*From slavery to stardom: Gnawa an anthropological
study in Morocco*

HORVÁTH ISTVÁN

A folkhorror mint feltörekvő műfaj – szubzsáner a népi hiedelmek népszerűsítése útján?

12:30 – 14:00

Ebédszünet

14:00 – 15:30

2. szekció, Könyvtár, fszt. 22.

3. szekció, fszt. 26.

2. SZEKCIÓ, Könyvtár, fszt. 22.

TÁNC A HELYI ÉS A NEMZETI MŰVELTSÉGBEN

Elnök: VARGA SÁNDOR (habilitált egyetemi adjunktus, SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék)

KLIMA DÖNÍZ

A gombosi leánytáncok etnokoreológiai vizsgálatának lehetőségei

MARUZZENSZKI ANDOR

A mérai katonamars

KISS ZENTE ÁRON

A csárdás mint nemzeti társastánc a Vasárnapi Ujság (1854–1921) tükrében

ÁBRAHÁM NÓRA

Szentpál Olga Néptudományi Intézeti munkája az 1940-es években

KERESZTÉNY CSENGE

Források és forráskritika a magyar néptáncutatásban

3. SZEKCIÓ, fszt. 26.

HAGYOMÁNYALKOTÁS ÉS HAGYOMÁNYALKOTÓK

Elnök: Szabó Henriett (egyetemi adjunktus, DE BTK Néprajzi Tanszék)

KORMÁNYOS KATONA GYÖNGYI

A kitalált ünnepekhez kötődő hagyományok és színterek funkcióváltása

VANCSA BOGLÁRKA ESZTER

Szokás és identitás a felsőszőlőki vendeknél – Egy te-repmunka tapasztalatai

BOTEZATU ISABELA

The Importance of Local Knowledge: Navigating Cultural Shifts

VÉKONY EVELIN

A népi kultúra megjelenése az oktatásban – egy Szeged melletti iskola példája

15:30 – 16:00

Kávészünet

16:00 – 17:30

4. szekció, Könyvtár, fszt. 22.

5. szekció, fszt. 26.

4. SZEKCIÓ, Könyvtár, fszt. 22.

MESTEREK, TÁRGYAK, TUDÁSOK

Elnök: Mohay Tamás (egyetemi tanár, ELTE BTK Néprajzi Intézet)

PORKOLÁB BENEDEK

A hortobágyi pásztorok bőrmunkái napjainkban

NAGY GÁBOR

„Nem volt neki semmilyen elismertsége, csak a juhászok közt.” A szentesi Jordán szabódinasztiáról

KARDOS LÚCIA

Madarak a kerámiaraktárban. Madárábrázolások vizsgálata középtiszai kerámiákon a Néprajzi Múzeum kerámiagyűjteményében

PAPP JÁZMIN KARINA

Ruhák – olvasatok – funkciók. A decsi viseletek recens átadása, ajándékozása, vásárlása

IMRE-HORVÁTH ANDRÁS

Árvai Sándor repertoárja

5. SZEKCIÓ, fszt. 26.

GENERÁCIÓK EMLÉKEI, KÖZÖSSÉGI NORMÁK

Elnök: Ilyefalvi Emese (egyetemi adjunktus, ELTE BTK Néprajzi Intézet)

PÁLFI SÁRA

Felmenőim onnan ide, avagy egy család telepítése az 1940-es évek telepítéseinek tükrében

SZABÓ CINTIA

„Erről inkább ne beszéljünk” – Holokauszt narratívák Hajdúdorogon

TÓTH GÁBOR

Elbeszélések Lenin-tanyáról

SZATHMÁRI DOROTTYA PANNA

Női életutak egy erdélyi gábor cigány közösségben

ERŐS ESZTER

„Emlékeinkben kutatva” – Avagy miről mesél egy online közösségi fotóalbum?

18:00

Vacsora, Könyvtár, fszt. 22.

Április 19. péntek

8:30 – 9:00

Regisztráció

9:00 – 10:45

1. szekció, Könyvtár, fszt. 22.

TÉR-VÁLTOZATOK VIDÉKEN

Elnök: Bali János (habilitált egyetemi docens, ELTE BTK Néprajzi Intézet)

KUTASI IMRE

Az öreg hajdúvárosok településszerkezetének alakulása a 17–20. században Hajdúnánás esetpéldáján

VADÁSZ MÁRTON

Szentpéterszeg és Gáborján változó öröksége

BARNA ANITA

A kockaház-építkezéssel párhuzamosan zajló mentálisváltás vizsgálata Hajdúnánás példáján keresztül

TOMPA-HORVÁTH IRINGÓ

Szőlőhegy a határon | A vas-hegyi szőlőtermesztés és borkészítés, mint a paraszti ellenállás és alkalmazkodás eszközei a vasfüggöny évtizedeiben

KISS REBEKA MÁRTA

Erdő és kert hagyományos használata Kóspallagon

JÁNOSI KINCSE MÁRIA

Kicsiben élni: utak a közösség és a fenntarthatóság felé

10:45 – 11:00

Kávészünet

11:00 – 12:30

Keynote előadás/Workshop

Lajos Veronika (egyetemi docens, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék)

12:30 – 13:30

Ebédészünet

13:30 – 15:00

2. szekció, Könyvtár, fszt. 22.

3. szekció, fszt. 26.

2. SZEKCIÓ, Könyvtár, fszt. 22.

AZ INTÉZMÉNY, MUNKAHELY ÉS AZ OTTHON ANTROPOLÓGIÁJA

Elnök: Molnár Ágnes (egyetemi adjunktus, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék), **Balogh Pál Géza** (egyetemi tanársegéd, PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék)

MARKÓ ESZTER

Az otthon hiánya? Az önkényes lakásfoglalás antropológiai megközelítésben Pécsen

VERMES RÁHEL

A „kapudrog”-elmélet relevanciája egy 21. századi fiatal felnőtt pszichoaktív szereket használó csoportban

VÁRADI JÚLIA

Arcok az utcán, történetek a tükörben. A pécsi nemzetközi hallgatók kulturális antropológiai vizsgálata

ALSHAWABKEH, MARAM

The effect of ethical leadership in multicultural organizations on employees' performance

BARTÓK ZOLTÁN

„Én nem búcsúzom: a kutya egy munkaeszköz.” Egy pécsi állatmenhely érzelmi élete

3. SZEKCIÓ, fszt. 26.

KULTÚRAOLVASATOK ÉS CSOPORTREPREZENTÁCIÓK

Elnök: Komáromi Tünde (egyetemi docens, KRE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék)

NYÚL SÁMUEL

Versengő diskurzusok, baptista-reprezentációk Bácskában a 20. század első felében

SINKOVICS ELEONÓRA

Románia és a romániai magyarság reprezentációja a Családi Kör című jugoszláviai magyar hetilapban a kilencvenes évek elején

NATROSHVILI, NINO – VORONOV, TIMOFEI – ENKH-ERDENE, NICK
Imaginary West: Soviet and Post-soviet Construction of the “West”

TRAN, MANH KHA

Undesired by Most and Fetishized by Some: How Asian Men Navigate Through Unhealthy Portrayals in Western Media

VITÁLOSOVÁ ZSÓKA

*A japán kultúra reprezentációja a magyar anime-szín-
tér keretein belül*

15:00 – 15:15

Kávészünet

15:15 – 16:30

4. szekció, Könyvtár, fszt. 22.

4. SZEKCIÓ

TUDOMÁNYTÖRTÉNET, FORRÁSKRITIKA, ARCHÍVUMHASZNÁLAT

Elnök: Bárth Dániel (habilitált egyetemi docens, ELTE BTK
Néprajzi Intézet)

BOGNÁR DOMINIKA

*Manga János néprajzi fotográfiái a Néprajzi Múzeum
Fényképgyűjteményében*

FODOR ÁKOS

*Ravatalfényképek a 20. század eleji parasztság köré-
ben*

BERTY RÉKA

*Archaikus népi imák Együd Árpád kéziratos hagyaté-
kában*

ZALATNAY KLÁRA LUJZA

*Halottról jót vagy semmit: a néprajzi ego-dokumen-
tum feldolgozás etikai dilemmáiról*

16:30

Konferencia zárása

Bárth Dániel, Vámos Gabriella

Április 20. szombat

10:00 – 13:00

Intézménylátogatás

Szakmai vezető: Vámos Gabriella

Arany Sas Patikamúzeum

MNM Semmelweis Orvostörténeti

Múzeum

KEYNOTE ELŐADÓK

SMID MÁRIA BERNADETT

PhD, egyetemi adjunktus
ELTE BTK Néprajzi Intézet Folklore
Tanszék
smid@btk.elte.hu

Előadás címe:

Egy folklorista kora újkori inkvizítorok között

Smid Bernadett folklorista, hispanista és műfordító, az ELTE BTK Néprajzi Intézetében működő Folklore Tanszékének adjunktusa vagyok. Legújabb kutatásaim középpontjában a kora újkori spanyol inkvizíció áll. Olyan „babonaperek” feltárásával és értelmezésével foglalkozom, amelyeken keresztül árnyalható a 16–17. századi egyszerű emberek (parasztok, kézművesek, városiak) egészség- és betegségfelfogása, vallási élete, világgépe, lokális vallásossága, a későbbi szóbeliségből ismert folklórszövegek terjedési útja, élete is.

A tanúvallomások és a vallatási helyzet egyoldalúságának ellensúlyozására a perek forrásanyagát korabeli kéziratok, nyomtatott könyvek, ponyvanyomtatványok és egyéb levéltári források felhasználásával egészítem ki. Ennek a kutatásnak a másik célja az, hogy érzékeltessem a poszttridenti katolikus reformtörekvések gyakorlati megvalósulását minél alaposabb esettanulmányok kidolgozásával, a kora újkorban a Spanyol Monarchiában élt nők és férfiak életútjának, mozgásterének, lehetőségeinek felvázolásával, a populáris írásbeliség eddig

feltáratlan anyagainak közlése és terjedési útjának, gyakorlati használatának bemutatásával.

Ezt a történeti antropológiai irányultságú vizsgálatot összehasonlító filológiai, szövegfolklorisztikai mód-szerekkel egészítem ki. Az elsődleges forrásokból kirajzolódnó aktuális kutatási témáim az alábbiak: exorcizmus, kincskeresés, boszorkányság, látomások, divinációs eljárások, a lokális kulturális idegenség kérdése, társadalmi mobilitás lehetősége a kora újkorban és magyarok mint vallási ügyek miatt perbefogottak a kora újkori Spanyol Monarchiában.

A kora újkori téma mellett a populáris írásbeliség, a 20. századi vidéki nő- és lánynevelés iránt is érdeklődöm, különös tekintettel a vidékről városba költöző és ott munkát vállaló fiatal lányok szociális problémáira. Többek között ezekben a témákban publikálok magyar, angol, spanyol és katalán nyelven.

LAJOS VERONIKA

PhD, egyetemi docens
ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék
veronika.lajos@uni-miskolc.hu

Előadás/workshop címe:
Kutatáshoz való jog? Részvételiség és együttműködés a szociokulturális antropológiában

Lajos Veronika etnográfus, kulturális antropológus vagyok a Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszékének egyetemi docense, ahol elsősorban tudománytörténeti, kutatómódszertani és alkalmazott antropológiai kurzusokat oktatok. 2022-től az angol nyelvű kulturális antropológia mesterképzés szakfelelőseként dolgozom. Harmadik éve tanítok külföldieket és szervezek a nemzetközi egyetemisták szociokulturális integrációját támogató szakmai és közösségi programokat.

Az egyetemi oktatás keretében módot kell teremnünk arra, hogy a fiatal generáció tagjai megtapasztalhassák, milyen ereje lehet az aktív, a saját magunkért, szűkebb és tágabb társadalmi közegünkért és természeti környezetünkért egyaránt felelősséget vállaló állampolgári cselekvésnek. Noha az is kétségtelen, hogy ugyanennyire fontos felismerni a cselekvést befolyásoló tényezőket és kontextusokat is. Számomra az antropológia nemcsak különleges tudományos megismerésmódot, széleskörűen alkalmazható gyakorlati értékű tudást jelent, hanem az alkalmazott és akciószemléletű társadalomtudományi szerepvállalás különféle lehetőségét is magában hordozza. A kétezres évek közepén egy moldvai csángó településen

szerezett egyéves kutatási és magyarnyelv-oktatási tapasztalataim vezettek arra, hogy módszeresebben kezdjek el foglalkozni az antropológiai tudás gyakorlati alkalmazásának ügyével és a helyieket is bevonó fejlesztésnek a kérdésével.

A részvételi szemléletmód akadémiai (kutatási és oktatási) alkalmazásához több szálon kapcsolódom. Legutóbb egy 4 éves részvételi nyelvészeti etnográfiai kutatást végző multidiszciplináris kutatócsoport tagjaként, például, társasjátékot fejlesztettünk moldvai csángókkal a nyelvi ideológiákhoz kapcsolódóan. A részvételi szemléletmódot oktatási és tréneri gyakorlatomban is alkalmazom, hiszen nem lehet a részvételiségről úgy beszélni, hogy az nem részvételi módon történik.

Célom, hogy a magyar társadalomtudományos környezet minél több színterén (pl. tematikus konferencia, interjú akciókutatókkal, workshopok, Replika 100. lapszáma, tréningek) jelenjen meg témaként a részvételiség, az érintettek bevonása és a társadalomtudományi tudás gyakorlati alkalmazása (alkalmazott antropológia és akciókutatás), induljon párbeszéd a kérdésről. Ez az út számomra is egy tanulási folyamat, aminek köszönhetően sok hasonlóan gondolkodó és inspiráló szakembert és a munkájukat ismertem meg. A téma ugyan egyre láthatóbbá válik a társadalomtudományi mező számos területén, de még sok további teendő áll előttünk ezen a téren.

Néhány további kutatási terület: vidékantropológia (Káli-medence sokszínű kisvilágai), kulturális alkalmazkodás, feminista antropológia. Ezekben a témákban magyar és angol nyelven publikálok.

INTÉZMÉNYLÁTOGATÁS

MNM Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, Arany Sas Patikamúzeum (2024. április 20.)

VÁMOS GABRIELLA

PhD, egyetemi tanársegéd, ELTE BTK Néprajzi Intézet

vamos.gabriella@btk.elte.hu

Vámos Gabriella etnográfus–muzeológus vagyok, az ELTE BTK Néprajzi Intézetében működő Tárgyi Néprajzi Tanszék tanársegéde, az MNM Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár munkatársa. Kutatásaim, magyar és angol nyelvű publikációim a természetgyógyászat, az egészségügyi felvilágosítás, az egészségnevelés, a népi gyógyászat, a gyógyszerészettörténet 19–20. századi, valamint a kultúra és életmód, a munkásfolklor szocializmuskori történetéhez kapcsolódnak. Az oktatói munkám során fontos célom, hogy felkeltsem a hallgatók érdeklődését a múzeumok, a muzeológia csodálatos világa iránt, ezért rendszeresen szervezek múzeumlátogatásokat, tárlatvezetéseket a diákok számára. A konferencia zárásaként a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumba és az Arany Sas Patikamúzeumba kalauzolom el az érdeklődőket, és tematikus tárlatvezetéseken keresztül szeretném bemutatni nekik a népi kultúra, az orvos- és gyógyszerészettörténet közötti kapcsolatokat.

Intézményekről

A Semmelweis Ignác (1818–1865) szülőházában megnyílt múzeum állandó kiállítása az ókortól a modern időkig tartó utazásra hívja a látogatókat, és nemcsak gyógyítás folyamatos fejlődéséről, hanem az orvostudomány és a gyógyszerészet szerepéről is tájékoztat a különböző korokban és civilizációkban.

A Semmelweis Múzeumhoz tartozó Arany Sas Patikamúzeum helységeiben a 18. század közepétől az első világháborúig valóban gyógyszertár működött. A középkori épület alsó szintjét kezdetben kereskedelmi célokra használták, mai formáját a 18–19. században nyerte el, amikor az officina és a laboratórium kialakítására került sor. A kiállítás, amely e két fő enteriőr köré épül, írott, képi és tárgyi emlékeken keresztül nyújt bepillantást a reneszánsz és barokk gyógyszerészet történetébe.

ABSZTRAKTOK

Alshawabkeh, Maram

University of Debrecen Doctoral School of History and
Ethnology PhD Programme in Ethnology
doctorate course (PhD)

The effect of ethical leadership in multicultural organizations on employees' performance

This paper aims to develop an appropriate systematic literature review of the research investigating how ethical leadership affects employees' performance within an enterprise. The growth of multinational corporations provides a new dimension to the investigation of leadership that considers the effect of diverse country cultures. This systematic literature review analyzed publications and articles published within the last decade (2009–2020). Based on the overall research of the 19 analyzed studies, top managers, leaders, and supervisors are supposed to set a good example for their team members and employees by modelling ethical behaviour. The effectiveness of top managers and leaders on employees and their performance has been thoroughly investigated in several research. All hypotheses were supported by the data collected from 19 papers, which showed that ethical leadership improves employees' in-role job performance. These findings have important research and practical consequences. Additionally, since ethical leadership is seen to be essential in enhancing the accepted business strategy in achieving organizations' objectives and goals, this research will concentrate on the effects of an ethical leadership style on the performance of employees.

Ábrahám Nóra

DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola Néprajzi Program
PhD képzés

Szentpál Olga Néptudományi Intézeti munkája az 1940-es években

Doktori kutatásomban Szentpál Olga hagyatékának feltárásával, elméleti munkásságának értékelő elemzésével, a test és tánckultúra kulturális antropológiai megközelítésű vizsgálatával foglalkozom. Tervezett előadásomban doktori kutatásom egy részének ismertetésére törekszem, amely az 1940-es években meginduló tánckutatás társadalomtörténeti közegbe ágyazott összehasonlító vizsgálata. A Néptudományi Intézetben Szentpál Olga 1946 és 1949 között dolgozott. Szentpál ebben az időszakban végzett munkájának bemutatásával az akkori tánckutatás elméletét, metodikáját és eredményeit is prezentálom. Előadásomban ennek okán szerepet kap az 1940-es évek ifjúságneveléshez kapcsolódó test- és tánckultúrája is, hiszen ez szerves része az ekkor meginduló tudományosságra törekvő táncelméleti munkának.

Áldozó Borbála – Káldi Anna

ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

Nepálból Nógrádba. A buddhizmus globalizációjának vizsgálata Buddha szobrok életútján keresztül

Mit keresnek nepáli Buddha szobrok egy nógrádi 500 fős faluban? Kutatásunk célja a buddhizmus magyarországi gyakorlatának és reprezentációinak megértése a Nógrád vármegyei Becske községbe települő körülbelül 45 fős buddhista közösség szakrális tárgyhasználatának egyik aspektusán, a Buddha szobrok használatán keresztül. Terepmunkánk során egy új módszert alkalmazunk a magyarországi buddhizmus kutatásához: egy vallási irányzat lokális megvalósulásait Buddha szobrok vizsgálatával elemezzük, miközben csoportközi viszonyok hálózatát térképezzük fel a szobrok köré szerveződő társadalmi aktorokon keresztül. Fő kérdésünk, hogy milyen jelentéseket hordoz egy Buddha szobor életútja során és hogyan használják azt Katmanduvölgytől Becskéig. Továbbá, mit mondhat el a becskei példa a buddhizmus globalizációjáról? Mindezekre a kérdésekre azért keressük a választ, hogy megismerjük egy távol-keleti vallás közép-európai interpretációját. Kutatásunk a materialitás elméleti keretébe illeszkedik a szobrok társadalmi és kulturális viszonyait tárgyéletrajz-írással közelítjük meg. Terepmunkánkat 2024 február és augusztus között valósítjuk meg, több színterű etnográfia módszertanát alkalmazva, nepáli és magyarországi terepeinken.

Barna Anita

DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola Néprajzi program
PhD képzés

A kockaház-építkezéssel párhuzamosan zajló mentalitásváltozás vizsgálata Hajdúnánás példáján keresztül

A második világháborút követően kialakult eszmerendszer, a szocializmus az élet minden területén változásokat eredményezett. A társadalom átrendeződése mellett egyértelmű, hogy a paraszti életmód és a paraszti lakáskörülmények is jelentős átalakuláson mentek keresztül. Az 1950-es évek végétől egyre nagyobb számban jelentek meg a modernizáció szimbólumai, a kockaházak, melyek megváltoztatták a települések hagyományos képét, épületállományát. A házforma megváltozásában manifesztálódó jelenség komplex folyamat, mely mögött számos ok és indíték húzódik, amik visszavezethetők az építető társadalom gondolkodásmódjának, értékrendjének, mentalitásának változására is. Az előadás célja az 1950-es évek végétől jellemző, de az 1970-es években tetőző kockaház-építkezési hullám mögött húzódó motivációk és mentalitásbeli változások körvonalazása az egykori mezőváros, Hajdúnánás példáján keresztül. A kutatás részeként 15 kockaházat építetővel készítettem félig strukturált interjút, így több egyéni elbeszélés által, adott időmetszetben a csoportra vonatkozó megállapításokra törekszem. Az előadás során kitérek a fogyasztáskultúra megváltozására, a divatkövetés és a presztízserték kérdésére a kockaházak vonatkozásában, valamint felvázolom, hogy mi lehetett az oka annak, hogy az építetők szándékosan másképp építkeztek, mint elődeik.

Bartók Zoltán

PTE Interdiszciplináris Doktori Iskola Néprajz – Kulturális
Antropológia Doktori Program
PhD képzés

*„Én nem búcsúzom: a kutya egy munkaeszköz.”
Egy pécsi állatmenhely érzelmi élete*

Előadásom egy pécsi állatmentő alapítvány kutya „vé-
denceinek” az érzelmi életét, illetve a gondozók hivatá-
sukkal kapcsolatos attitűdjeit és kutyáikkal kialakított
kapcsolatait mutatja be. Az érzelmek számos alkalom-
mal vannak a menhelyekről szóló etnográfiai tanulmá-
nyok fókuszpontjában, de általában az állatok elaltatá-
sával kapcsolatos negatív emberi érzelmek bemutatá-
sára koncentrálnak az Arnold Arluke által leírt „gondos-
kodás és ölés paradoxona” kapcsán. Ezen morálisan
megkérdőjelezhető gyakorlat hiányában is fontos lehet
az érzelmek tárgyalása, mivel a menhelyi környezet
alapvetően egy érzelmekkel túlfűtött terület. Előadá-
somban egy menhely mindennapi életében előforduló,
az állatvédő identitáshoz kapcsolódó, és a menhely tár-
sadalmi feladatához kötődő érzelmeket mutatom be,
érezéltetve azt, hogy ezek sokszor egymásnak ellent-
mondó, ambivalens attitűdök kialakulását is eredmé-
nyezhetik.

Berty Réka
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

Archaikus népi imák Együd Árpád kéziratoss hagyatékában

Együd Árpád (Perőcsény, 1921. – Kaposvár, 1983.) Somogy megye nagy néprajzi gyűjtője és kulturális patrónusa volt. Hagyatékában rengeteg kézirat, fotó- és filmanyag mellett szerepel egy nagyjából 370 db Somogy megyéből származó archaikus imát tartalmazó kézirat-együttes, mely a magyar nyelvterületen egyedülálló, és különleges kutatási lehetőségeket tartogat. Előadásomban ezt a kéziratoss imagyűjteményt szeretném bemutatni, valamint azokat az eredményeimet, melyekre az archaikus imák vizsgálata során jutottam.

Bognár Dominika
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Mesterképzés (MA)

*Manga János néprajzi fotográfiái a Néprajzi Múzeum
Fényképgyűjteményében*

Prezentációmban a néprajzi fotózással és a dokumentarista fotográfiái irányzattal ismertetném meg hallgató-ságot, Manga János munkásságán keresztül. Már az első áttekintés során nyilvánvalóvá vált számomra, hogy Manga János esetében sokszínű kutatóval és rendkívül változatos anyaggal van dolgom, mind a mennyiségi, mind a témák szempontjából. Feltételezésem szerint a fotográfiák mindig nagyon jól tükrözik Manga sajátos, jól felismerhető egyéni fotografálási stílusát, de egyben sejtetik Manga kutatói szemléletet, szándékát és célját is.

A Néprajzi Múzeumban fellelhető Manga János fotók nem ölelik fel a kutató egész munkásságát, így további kutatási irányok is lehetőségként rejlenek az anyag kutatására. Előadásom egy múzeumi anyag részfeldolgozásának a kísérlete is egyben, így előadásommal bepillantást enged nyerni a korpusz kiválasztásának módszertani nehézségébe, ennek a szeletnek az elemzési lehetőségébe.

Botezatu Isabela

SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola

Modernkor/Néprajz alprogram

PhD képzés

The Importance of Local Knowledge: Navigating Cultural Shifts

In the aftermath of the 1989 political transition, the Csángó community of Moldova underwent great changes. Amidst an undeniable process of assimilation and acculturation influenced by factors like the Romanian surroundings and the globalizing world, the role of local heritage keepers became increasingly vital in safeguarding the local culture. Benke Paulina, a prominent figure among them, not only engaged her local community in cultural programs but also played a pivotal role in determining which cultural elements took precedence at various events. This presentation delves into the life and impact of Benke Paulina, emphasizing her role as a heritage keeper in the context of Moldovan dance culture. Through the lens of Benke Paulina's experiences, the research highlights the importance of local wisdom in navigating the intricate changes in Moldovan Csángó culture.

Erős Eszter

PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

„Emlékeinkben kutatva” – Avagy miről mesél egy online közösségi fotóalbum?

Előadásomban a készülő szakdolgozatom egy fejezetét mutatom be, ami egy kistelepülés, Grábóc vizuális emlékezetéről szól. Röviden ismertetem az önszerveződő módon meginduló gyűjtés történetét, illetve a kutatásom módszereit (a gyűjtésben való részvétel, narratív interjúk készítése, digitális etnográfia, archívum szerkesztés), de az előadás során elsősorban a digitális etnográfiai eredményeket prezentálom. A képekhez kapcsolódó kommenteket az asszociáció alapján témacsoportokba rendeztem, és az ez alapján kirajzolódó minták adják a téma gerincét. Ezek közül az első és talán legfontosabb a fotó mint érték kérdésköre, valamint az idő- és történelemérzékelés, a mindent átható, az emlékeket megszépítő nosztalgia problematikája. Ismertetek több témát, amik a múlttal kapcsolatban fontos szerepet töltenek be. Ilyen a gyermekkor és fiatalság, barátság és szerelem, a falu mint lokalitás kiemelt pontjai, a munka, az egykori élénk közösségi élet, a halál és az elmúlás gondolata (mind az egyéni életút, mind pedig a település sorsa kapcsán). A jelenséget körbelengő nosztalgia és a 24. óra szemléletnek megfelelő megőrzési törekvések ellenére kitérek a felejtésre is. Mindezt bőséges képi és szöveges anyaggal mutatom be, utalva arra, hogy a kommentek és általánosságban az online

kommunikáció mennyiben tekinthető a szájhagyomány megfelelőjének, illetve a tagok különböző beállítottsága és egyénisége milyen kommunikációs mintákat hoz létre. Beszélék a fényképek és albumok készítése mögött rejlő közösség-szervező szándékról (Pierre Bourdieu integrációs elmélete), valamint a jelenség egyfajta homlokzat-építésként való értelmezhetőségéről (Erving Goffman). Összességében azt mutatom be, hogy egy emlékezőközösség online fotóalbuma – miközben lehetőséget teremt a nosztalgikus múltidézésre – milyen témákon keresztül fogalmaz meg üzeneteket, esetleg kritikát a jelenkor számára, lehetséges motivációkat a jövő nemzedékének.

Fábián Gergely Márk

ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

*„Exu nem az ördög”, avagy Umbanda kultuszház egy
budapesti pincében*

Az Umbanda egy afro-brazil eredetű vallás, melyben szinkretizálódnak a spiritizmus elemei, az afrikai eredetű és a katolikus hiedelmek, vallási gyakorlatok. Hitük szerint a médiumok szellemi entitások hatása alá kerülve kommunikálnak a megjelent hívőkkel, tanácsokkal és spirituális módszerekkel segítik őket útjukon. 2023 novemberétől rendszeresen látogatok egy budapesti pincében kialakított Umbanda templomot, ahol a résztvevő megfigyelés módszerével szerzek mélyebb ismereteket a vallásról, a hetente megrendezésre kerülő „gira”-k (rituális események) során. Szemtanúja voltam olyan jelenségeknek, mint a médiumitás, a megszállottság állapota, vagy, hogy a hívők hogyan kezelik az entitások segítségével életük krízishelyzeteit. Az előadás során kitérek az entitások természetére és csoportjaira, a megszállottság jellemzőire, valamint arra is, hogy hogyan válik egy átlagember médiummá, nem sokkal azután, hogy belépett a templomba.

Fodor Ákos
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

Ravatalfényképek a 20. század eleji parasztság körében

Csaknem minden társadalmi réteg fotóhasználata az emberélet jelentős mozzanataihoz kapcsolódott, így volt ez a parasztság esetében is. A fotográfiákat az amatőr fényképezés elterjedéséig hivatásos fényképészek készítették. Fontos családi és közösségi esemény volt a temetés is, ekkor időnként lefényképezték a ravatalokat a gyászolók körében, így egy meghatározható jellemzőkkel bíró fényképtípus alakult ki.

Az előadás célja – amely az azonos című szakdolgozat alapján készült – a Néprajzi Múzeumban őrzött 20. század eleji paraszti ravatalfényképek teljességre törekvő bemutatása, részletes értelmezése és tágabb fotótörténeti, társadalomtörténeti illetve néprajzi keretbe illesztése. 1921–1922 során a múzeumba közel 25.000 fotó került számos vidéki műteremből. Az összesen 164 darab, nagyrészt nyitott koporsós ravatalt ábrázoló fénykép többsége is ekkor került az intézménybe, amiket a helyi fényképészek készítettek az igényeknek megfelelően az 1910-es években. A fotókon keresztül számos kérdéskör bontakozik ki, úgy mint a fényképész és a temetkezési vállalkozó szerepe, a paraszti fotóhasználat, számos fotótörténeti kérdés, a hagyomány, a ravatalozás szokása, de még a halott lakodalma is. A kutatás tanulsággal szolgál arról, hogy a fotó, mint forrástípus vizsgálata milyen sokrétű kérdés kifejtésére ad lehetőséget.

Horváth István

SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék
Alapképzés (BA)

A folkhorror mint feltörekvő műfaj – szubzsáner a népi hiedelmek népszerűsítése útján?

Előadásom a horrorműfaj és a folklór kapcsolatát mutatja be, többek között A boszorkány, a Fehér éjszakák, a Juliska és Jancsi, a Nem maradsz egyedül, illetve a magyar Post Mortem című filmekben keresztül. Vizsgálom az archetípusokhoz való ragaszkodást, vagy éppen azok újraértelmezését, a társadalmi kérdéseket és közösségi legendákat. Mivel a folklór az élő és lélegző hagyományok összessége, kitérek arra is, hogy az utóbbi tíz évben készült folkhorrorfilmek mennyire népszerűsítették a népi hiedelmeket, a nézőket mennyire tették tudatosabbá, hogy egy-egy történet háttérét jobban megismerjék. Kutatásaim során olyan emberekkel készítettem interjút az ország különböző pontjairól, akik rendszeresen néznek és/vagy olvasnak horrort. Előadásomban ezek alapján arra a kérdésre keresem a választ, hogy a vizsgált művekben szereplő különböző hiedelemvilágok milyen hatással voltak rájuk. Az előadás részeként részleteket mutatok be abból a rövid horrorfilmből, amit ehhez a témához forgattunk 2024 márciusában. A filmem több hiedelemszövegre és különböző hiedelemvilágokra épül.

Imre-Horváth András
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

Árvai Sándor repertoárja

Kutatási témám Árvai Sándor juhász, a Népművészet Mesterének vokális népzenei ismereteinek a lehetőségekhez képest minél teljesebb megismerése, feltárása, illetve bemutatása. A gyűjtések 2021 szeptemberében kezdődtek, azonban a tényleges tudatos kutatás csak egy-másfél évvel később indult meg. A kutatás a repertoár feltárása mellett kitér Árvai Sándor életútjára és szakmai tudására, hiszen önmagában nem értelmezhető a pásztorember énekkincse.

A kutatás során elsősorban arra keresem a választ, hogy miért ennyire komplex és variábilis Árvai Sándor énekrepertoárja. A dalokat elsősorban a szövegeken keresztül vizsgálom. A variabilitást igyekszem több példával is szemléltetni és alátámasztani. Fontos megjegyezni, hogy e kutatás még nem zárult le, így előadásomban csak az eddigi eredményeket fogom ismertetni, a további kutatás még változást, pontosítást eredményezhet.

Forrásaimat főként a 2021-es első látogatás óta rögzített felvételek képezik. Ezek javarészt félig strukturált interjúk és kötetlen beszélgetések, kisebb számban strukturált interjúk, illetve a felvett dalok és variánsaik. A saját gyűjtések mellett támaszkodom Cséke Zsolt Árvai Sándorról 2009-ben készített portréfilmjére is.

Jánosi Kincső Mária

ELTE BTK Néprajzi Intézet
osztatlan tanárképzés (magyar-német)

Kicsiben élni: utak a közösség és a fenntarthatóság felé

Néprajzi, kulturális antropológiai szemléletű kutatásomban olyan közösségekkel foglalkozom, melyek szerveződésének egyik alapja az ökológiai és környezettudatos szemléletmód. Ezen belül a közösségekhez tartozó, bizonyos esetekben a közösségekben felnövő fiatalok szerepét is vizsgálom a csoportokban, hogy milyen funkcióban vannak jelen az adott környezetben és mi a jövőről alkotott perspektívájuk. Az általam vizsgált magyarországi közösség Visnyeszéplak, kutatásom az itt élők jövőképe, a településen élő fiatalok visszaköltözési szándékára, környezettudatos életmódra való törekvésére fókuszál. Visnyeszéplak helyzetét a település lakosaival létesített baráti kapcsolataim miatt jobban ismerem, aminek köszönhetően nyáron több napot is eltölthettem a terepen. A magyarországi települést két németországi csoporttal hasonlítom össze kutatásomban. Az Erasmus+ ösztöndíj elnyerésének köszönhetően az őszi szemesztert Németországban töltöttem, így a lehetőségek adottak voltak, hogy egy német ökofaluvál (Mehrgenerationenprojekt am Sternberg) és egy, a szokottól eltérő lakhatási körülmények között élő csoporttal is felvegyem a kapcsolatot. Az utóbbi közösség tagjai cirkuszi, vasúti és más helyről szerzett vagyonokban élnek a Wagenburg Kunterbunt nevű helyen Tübingenben. Kutatásomban arra a kérdésre kerestem

a választ, hogy mi motiválja az adott körülmények között élő embereket arra, hogy a világtól „elszakadva”, nem átlagos életkörülmények között, sok esetben a kényelemről lemondva éljenek? A három közösséget összekapcsolja, hogy az itt élő emberek tudatosan hagyták maguk mögött a kényelmes, illetve városi életmódot. Emellett a lakhatási körülményeik miatt a birtokukban lévő tárgyak száma viszonylag alacsony és a fenntarthatóságra törekvés – szubjektív értelmezésben – a három terepet összeköti. Ezen kívül az is érdekelt, hogy vannak-e olyan fiatalok, akik ezt az életformát választják? Illetve akik egy ilyen közösségben, környezetben nőttek fel, van-e motivációjuk arra, hogy ők is hasonló életkörülmények között telepedjenek le? A kérdésekre terepmunkám során résztvevő megfigyeléssel és félig strukturált interjúkkal dolgozva kerestem választ, illetve az elemzéshez a témához kapcsolódó szakirodalmat vettem igénybe.

Kardos Lúcia

ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

Madarak a kerámiaraktárban

*Madárábrázolások vizsgálata középtiszai kerámiákon a
Néprajzi Múzeum kerámiagyűjteményében*

Mélyinterjúba bocsátkozni egy tiszafüredi madaras tállal meglehetősen nehéz, de talán mégis érdemes. Részben a tárgy régiségében rejlő varázsa, részben pedig a rengeteg információ miatt, amelyet némán hordoz. Mikor és ki által készült? Hogyan került múzeumi gyűjteménybe? Kik és hányszor kutatták már azóta, és vajon milyen céllal? Jelen esetben a madárábrázolással rendelkező hevesi, tiszafüredi, mezőtúri és mezőcsáti kerámiák egy része került a kutatás középpontjába.

Előadásomban bemutatom a Néprajzi Múzeum kerámiagyűjteményében vizsgált tárgycsoportot, a kutatás során kézbe vett tárgyak olyan érdekes darabjait, amelyeket például Győrffy István gyűjtött 1909-ben. Ezen kívül szó esik majd a gyűjteményben megtalálható legrégebb madaras középtiszai tálról is. Mivel kutatásom során célként tűztem ki a fazekasmesterek azonosítását, ezért ennek kételyeiről és eredményeiről egyaránt szót ejtek. Nem kevésbé fontos megemlíteni a vizsgálat során feljegyzett adatok értelmezésének kihívásait és lehetőségeit is. Végző soron pedig előadásommal szeretném átadni a tárgyakkal végzett néma interjúk különleges hangulatát.

Keresztény Csenge

SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola

Modernkor/Néprajz alprogram

PhD képzés

Források és forráskritika a magyar néptánckutatásban

Előadásomban a hazai néptánckutatás régi-új forrásait szeretném bemutatni: azt, hogy a 20. században gyűjtött adatokat és archívumi dokumentumokat hogyan lehet a mai néptánckutatás „szolgálatába” állítani. Hipotézisem alapja, hogy a klasszikus folklorisztikai szemlélettel készült források és adatok az antropológia irányába eltolódó néptánckutatás is fel tudja használni – „csupán” új megközelítésekre és forráskritikára van szükség. A forráskritikai szemlélet lehetőségeire és korlátaira is szeretném a figyelmet felhívni. A kritikai észrevételek megfogalmazásához elengedhetetlenül fontosnak tartom a kutatástörténeti vizsgálatok elmélyítését, és előadásomban is ezt igyekszem hangsúlyozni. A bemutatni kívánt szempontokat és forrásokat, forrástípusokat két 20. századi terepmunka – az 1954–58 közötti Szabolcs-Szatmár megyei monografikus gyűjtés és az 1969-es erdélyi gyűjtőkörút – dokumentumaival illusztrálom.

Kiss Rebeka Márta

MATE Budai Campus Kertészettudományi Intézet
Alapképzés (BA)

Erdő és kert hagyományos használata Kóspallagon

Munkámban szakirodalmi és történeti forrásokon túl a településen 2021-ben megvalósult hagyományos gyümölcsészet témájú kutatás anyagaira, valamint 2023-as erdőgazdálkodás témában végzett terepkutatásom eredményeire támaszkodva igyekszem felvázolni Kóspallag, egy Börzsöny-vidéki település hagyományos gazdálkodásának képét a 20. század második felétől napjainkig. Előadásomban érintem a település sajátos gazdálkodási stratégiáit, külön kitérek a málnatermesztésre, az erdei melléktermékek gyűjtésére és értékesítésére, valamint a fáslegelők és egyéb agrárerdészeti rendszerek alkalmazásának hagyományaira és jelenkori lehetőségeire. Kísérletet teszek továbbá a település határában található fáslegelő bővítési-fejlesztési koncepciójának megalkotására.

Kiss Zente Áron
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

*A csárdás mint nemzeti társastánc a
Vasárnapi Ujság (1854–1921) tükrében*

A 19. század második felére a csárdás szerves részét képezte a báloknak és más táncvigadalmaknak, mind a polgárság, mind pedig a nemesség körében. Ezzel párhuzamosan a táncmestereknek és tanítóknak köszönhetően a csárdás a parasztság körében is elterjedt és országszerte ismertté vált. A korabeli sajtó különböző báli tudósításaiban is gyakran megjelent, és a nemzeti identitás kifejezőeszközét látták benne. A korszak kiemelkedő írói és társadalmi szereplői (Jókai Mór író, Gróf Fáy István, Dobos János lelkész) írásaikban a csárdás táncolására biztatták a honfitársaikat, szemben az akkori külföldi báli táncokkal. Ennek a folyamatnak lett az egyik eredménye, hogy a csárdás idővel magyar nemzeti társastánccá alakult.

Kutatásom forrásaként a Vasárnapi Ujságot használtam, amely hetilapként jelent meg 1854 és 1921 között. Célja a közművelés, az ismeretterjesztés, a szórakoztatás és a nemzeti érzelmek ápolása volt. Számos neves költő, például Arany János vagy Gyulai Pál is publikáltak benne, és a szerkesztők már a lap indulásánál fontosnak tartották a népművészet, az ország területén élő népcsoportok és nemzetiségek szokásainak stb. bemutatását. Emellett a hetilapban jól nyomon követhetők a korszak polgári életének jellemzői, azon belül a nemzeti

identitás erősödésére tett kísérletek, amelyben a csárdásnak is fontos szerepe volt.

Előadásom célja, hogy az újság csárdásra vonatkozó cikkein keresztül bemutassam, hogyan használták a táncot a nemzeti identitás erősítésére a különböző táncalkalmak során. Milyen módon támogatták akár a fiatalságot vagy a polgári réteget abban, hogy a külföldi divattáncok helyett a nemzeti társastáncot táncolják?

Klíma Döníz

SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék
Mesterképzés (MA)

A gombosi leánytáncok etnokoreológiai vizsgálatának lehetőségei

Az előadás a gombosi tánc kultúra kapcsán végzett kutatómunkát mutatja be, amelyet 2020 óta folytatok. A kutatás terepe a vajdasági Gombos település, korábbi kutatásaim (alapszakos szakdolgozat, OTDK pályamunka) célja a helyi táncok kutatástörténetének elkészítése volt, amely alapot jelent a további munkához. A kutatás legfőbb forrásai az eddig meglévő feldolgozatlan gyűjtések, archív felvételek, valamint a terepen készített interjúk voltak; módszerei a filmelemzés, kontextualizálás, interjúk, és specifikusan az ott korábbi kutatómunkát végző szakemberekkel (Nagy Istvánnal, Raj Rozáliával, Székely Máriával és Hajnal Viktorral) készített visszacsatoló interjúk.

A kutatómunka egyik eredménye a tusköm és csiraj nevű kör- és párválasztó tánc megismerése, elhelyezése a kutatástörténetben, illetve színpadi, valamint tradicionális környezetben lévő változatainak azonosítása volt. Kutatómunkámat ebben az irányban folytatva előadásom a gombosi leánytáncok vizsgálati lehetőségeit mutatja be az etnokoreológia szemléletére támaszkodva.

Kormányos Katona Gyöngyi

DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola Néprajzi Program
PhD képzés

A kitalált ünnepekhez kötődő hagyományok és színterek funkcióváltása

Vajdaságban a gazdasági-társadalmi-politikai válság hatására a szellemi, kulturális élet változáson esett át a délszláv háború időszakában az 1990-es évektől a napjainkig. A bánsági kistelepülések világában lokális szinten a közösségépítés mellett a nemzeti öntudatra ébredés, a nemzeti kultúra és anyanyelv megtartása, a népi hagyományok értékteremtése és újraértelmezése volt az egyik fő cél. Ez az időszak hívta életre a kitalált ünnepeket és módosította a hozzájuk kötődő színterek értelmezését. A népi kultúrában bekövetkező funkcióváltások, az agrárünnepek „megalkotott hagyományai” – az aratóverseny, a kenyérszentelő ünnepség, az új kenyér motívuma és rítusa, a kukoricafesztivál s az említett ünnepekhez kötődő színterek – helyi kezdeményezésre hagyományteremtő szándékkal bontakoztak ki, s váltak ismertté regionálisan is. Az agrárszokások és rítusok mentén két fogalmat is érinteni kell: az adaptációt és a diffúziót. Különösen a délszláv háború időszakában a lélekszámban fogyatkozó magyar közösség identitásának és szülőföldön maradásának kifejezését szolgálták a kitalált ünnepekhez kötődő rendezvények. A két kutatót bánsági kistelepülés, Szaján és Torda művelődési egyesületeinek, civil szervezeteinek közösségi szerepét, a népi hagyományokban betöltött aktív

részvételét, az általuk szervezett agrárünnepek, a kulturális és vallási színterek jelentőségét, újraértelmezését tekintve elmondhatjuk, hogy az 1990-es évek történelmi eseményei és módosulásai, a 21. századi globalizáció a lokális paraszttársadalom kulturális változását is elindította.

Kutasi Imre

DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola Néprajzi Program
PhD képzés

Az öreg hajdúvárosok településszerkezetének alakulása a 17–20. században Hajdúnánás esetpéldáján

A településmegosztottság elvét, tehát a lakóházak és a gazdasági telephelyek térbeli elkülönülését Györffy István az öreg hajdúvárosok kutatása során fedezte fel a néprajztudomány, a történettudomány és a földrajztudomány számára. Az ő és a nyomdokait követő kutatók munkájának eredményeképpen tudjuk, hogy e szálláskertes települések szerkezete az évszázadok során jelentősen átalakult. E folyamat lezajlott a legészakibb hajdúváros Hajdúnánás esetében is, ahol a lakóházak csoportját a parasztgazdaságok telephelyei körülölelték. Míg az előbbi a templom körül zsúfoltan elhelyezkedő kerítetlen lakóházakból állt, addig utóbbit nagyméretű, egymástól elkerített gazdasági udvarok alkották, ahol különböző ólakban, fészerekben, aklokban végezték a paraszti munkálatokat. Itt telettették ki az állatokat, tárolták a takarmányt, a tüzelőt, végezték a nyomtatást. A későbbiekben különböző gazdasági, társadalmi változások eredményeképpen a város hagyományos szerkezete lassú átalakulásba kezdett, végül pedig teljesen megváltozott és tartozékanyás településsé alakult. A tanyavilág egészen a 20. század közepéig virágzott, amikor is a kiépülő államszocialista rendszer elkezdte a kollektív keretek között végzett nagyüzemi mezőgazdaság kialakítását. A létrejövő

termelőszövetkezetek az egyéni, családi alapokon nyugvó tanyai gazdaságokat akadályként látták, különböző eszközökkel igyekeztek a gazdákat a szövetkezetekbe tömöríteni, valamint rábírní őket a belterületre való költözésre. Ennek eredményeképpen a tanyarendszer lényegében az 1980-as évekre felbomlott. Előadásom célja e folyamat ismertetése a fontosabb jelenségek bemutatásával, úgy, mint a kertségekbe való kiköltözés, a kertosztások, a tanyásodás folyamata, valamint az történészek és a néprajzkutatók által eddig kevésbé kutatott 1920-as, és az 1945-ös házhelyosztások. A téma feltárásához levéltári forrásokat, kéziratot és nyomtatott térképeket, a helyi Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény adattári dokumentumait használom fel, kiegészítve a többalkalmas félig strukturált interjúk segítségével feltárt élő emlékezettel.

Madili, Meryem

University of Debrecen Doctoral School of History and
Ethnology PhD Programme in Ethnology
doctorate course (PhD)

From slavery to stardom: Gnawa an anthropological study in Morocco

I would like to shed light on an ethnic community and world music stars who are mainly descendants of slaves who traced their origin to Sub-Saharan countries (Mali, Guinea, Guana, Senegal, and Niger) and came to Morocco. A Sufi brotherhood recounts the misery and tortures they have been suffering during the enslavement period in their songs. It also refers to a spiritual healing community that uses the spirits to heal patients from various diseases by organizing a trance ceremony called 'Lila,' which means, in Arabic, night.

The ceremony is rich in rituals and belief practices that are held by Gnawa, starting with the music, dances, and trance until the spirit possession part, which is the last one during the healing process. Gnawa's music influenced international artists and iconic figures such as Jimmy Hendrix, Led Zeppelin, Carlos Santana, and many others.

Markó Eszter

PTE Interdiszciplináris Doktori Iskola Néprajz – Kulturális
Antropológia Doktori Program
PhD képzés

Az otthon hiánya?

*Az önkényes lakásfoglalás antropológiai megközelítés-
ben Pécsen*

Az önkényes lakásfoglalók olyan személyek, akik szociális vagy más okokból, szerződés vagy megegyezés nélkül beköltöznek egy üresen álló ingatlanba. Pécsen ez főleg önkormányzati bérlakásokat érint, melyek tömegével állnak kiadatlanul. Ez az illegális tett egy negatív reprezentációt von maga után, ami megjelenik a helyi hatalmi mechanizmusokban is. A jelenség eddigi kutatásaim alapján legalább a huszadik század elejéig vezethető vissza, és a pécsi bányák bezárása óta legfőképp (de nem kizárólag) a volt bányászkolóniákhoz kötődik. 2021-ben kezdtem el foglalkozni a témával, mely azzal keltette fel a kutatói érdeklődésem, hogy mennyi – társadalmi, gazdasági, politikai és egyénközpontú – szempontból vizsgálható, és igazából alig foglalkoztak vele eddig a társadalomtudományok, a néprajz – kulturális antropológiát is beleértve. 2022-től már készítettem interjúkat, és jelenleg is terepmunkát végzek. Előadásomban a kutatás jelenlegi állásáról, a terepmunka eddig tapasztalatairól és az elméleti keretrendszerrel fogok röviden beszélni a következő kérdések mentén: Hogyan élnek a lakásfoglalók Pécsen? Hogyan reflektálnak saját helyzetükre, és másokkal való viszonyukra? Mit jelent az

otthon, a biztonság? Hogyan lehet krízisben otthont teremteni? Milyen kontextust ad mindehhez Pécs lokalitása? Hogyan reflektálhat a kutató erre a témára, és saját kutatói szerepére benne?

Maruzsenszki Andor

SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék
Alapképzés (BA)

A mérai katonamars

Martin György 1963-ban kalotaszegi terepmunkája során részletes adatokat rögzített a mérai katonamarsról egy táncfolklorisztikai interjúban. A vizsgálódásaim kiindulópontját képező hangfelvétel alapján egy olyan csoportosan járt férfitánc képe bontakozik ki, amelyet az I. világháború alatt katonáskodó fiatal mérai hadköteles férfiak honosítottak meg saját közösségükben. Előadásomban a katonapalotásként is nevezett tánc általam azonosított forrásait kívánom bemutatni.

Nagy Gábor

SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola
Modernkor/Néprajz alprogram
PhD képzés

„Nem volt neki semmilyen elismertsége, csak a juhászok közt.” A szentesi Jordán szabódinasztiáról

Előadásomban egy foglalkozási csoportnak, a pásztor-ságnak, azon belül is a juhászoknak dolgozó háromgenerációs magyarszabó-dinasztia munkásságáról és utolsó képviselőjéről, Jordán Zsigmondról (1925–1996) szólok. A szabónemzedék történetéről, a szentesi juhászöltöny és juházmellény elterjedéséről, virágzásáról és utóéletéről számolok be. A dél-alföldi, így a csongrádi és csanádi pásztorokat kutatva többször elhangzott a szentesi szabó, Jordán Zsigmond neve. A juhászok őt keresték fel, hogy készítse el foglalkozásuk címerévé, saját identitásuk kifejezésévé váló viseleti darabokat: a kabátból, csizmanadrágból, mellényből álló együttest – ami későbbiekben pantallóval bővült –, amit mindannyian juhászöltönynek hívnak. Ebből következik, hogy szabó mesteremberrel kapcsolatban ritkaságnak számít, hogy egy alkotótól ilyen számú viseleti darabot ismerünk.

**Natroshvili, Nino – Voronov, Timofei –
Enkh-Erdene, Nick**

Eötvös Loránd University Faculty of Social Sciences Department of Cultural Anthropology
MA (Master)

Imaginary West: Soviet and Post-soviet Construction of the “West”

Our group presentation discusses the concept of the “Imaginary West” introduced by Alexei Yurchak and its construction in the Soviet and post-Soviet contexts. This is a generic homogenized category for places beyond the Iron Curtain stemming from the contradiction between “cosmopolitanism” and “internationalism” in the Stalin-era official discourse. This concept is associated with Soviet youth subcultures and fashion. We feature an interview with a former Soviet citizen who discusses some widely held beliefs regarding the West, underground currency trade, and the phenomenon of “fartsa” and the subsequent disillusionment with the concept. The last part of our presentation further explores this disillusionment and the emergence of new types of imagination rooted in this concept, such as “Evroremont” interior designs, mainstream across the territory of the former Soviet Union.

Nyúl Sámuel

Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar –
Kultúrakutató Műhely
Alapképzés (BA)

Versengő diskurzusok, baptista-reprezentációk Bácskában a 20. század első felében

Előadásomban a baptistákkal kapcsolatos versengő diskurzusokat vizsgálom a 20. század első felében megjelent bácskai lapok, illetve a Békehírnökben, a Magyarországi Baptista Egyház hivatalos hetilapjában.

Bácska történelmi, etnikai és vallási szempontból is összetett. A vizsgált időszakban pedig több impériumváltás is hatással volt az ott élők sorsára. Előfordult, hogy ekkoriban a protestáns kisegyházak tagjait kémeknek tartották, hiszen hitbeli nézeteik Nyugatról származtak. Ugyanakkor, nem csupán hitvallási, de világnézeti értékekben is különböztek a helyi vallásoktól, a szerb lakosság körében domináns ortodox és a magyarok, illetve horvátok körében meghatározó római katolikus vallástól. Ezzel összefüggésben, a kutatás során arra kerestem a választ, hogy a Vajdasági Magyar Digitális Archívumban elérhető a Bácska területén 1898 és 1939 között megjelent sajtóorgánumban, hogyan írnak a baptistákról és helyi gyülekezeteikről. Majd arra, hogy a nagyjából negatív színben való feltüntetésük időszakában, a gyülekezet „belső lapja”, hogyan adott hírt a Magyarország déli részén, illetve a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság területén tevékenykedő baptista gyülekezetéről. Ez utóbbi keretében a Békehírnök, a

Magyarországi Baptista Egyház hivatalos hetilapjának pacséri baptista gyülekezeti archívumban található tudósításait tekintettem át. Illetve egyéb archívumi forrásokat.

Pálfi Sára

PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék
Alapképzés (BA)

Felmenőim onnan ide, avagy egy család telepítése az 1940-es évek telepítéseinek tükrében

Kutatásomban az 1940-es évek áttelepítéseivel foglalkozok egy személyes vonatkozású példa keretein belül. Szubjektív nézőponttól mutatom be egy országon belül áttelepített magyar család történetén keresztül a korszakot egy élettörténetből kiindulva. Kiemelt hangsúlyt az országon belüli csoportos áttelepítés történetére, a kiváltott érzelmekre és ennyi év távlatából megmaradt emlékekre. Mindezt a szakirodalmakból elindulva, interjúrészletekkel gazdagítva és közelebbivé téve a témát. Kiemelkedően fontosnak tartom a hazai áttelepítésekkel való foglalkozást, hiszen a szakirodalmak tükrében igen feltűnővé vált, hogy a hangsúlyt főként a német kitelepítésekre, valamint a bukovinai telepésekre helyezték és csekély írás áll rendelkezésre a magyarok helyzetéről. Ezért is tartom fontosnak, hogy a még első kézből megszerezhető információk, történetek birtokába kerüljek, ameddig köztünk él az a korosztály, akik részesei, vagy akár elszennvedői voltak ezeknek a rendelkezéseknek. Emellett a kialakult sztereotip kép árnyalását is fontosnak tartom velük kapcsolatban, ugyanis eddigi ismereteim alapján azt mondhatom, hogy a társadalomban negatív szerepben tűntek fel ezek az áttelepült családok, még akkor is, ha nem ők választották a költözést és az új életet. Nem célom

általános igazságot levonni és egy átfogó képet adni ezekről a telepítésekről, hiszen csak egy, az Alföldről Tolna megyébe áttelepített család esetét vizsgálom, mivel a velük együtt érkezettek már nem élnek, leszármazottaik elköltöztek.

Papp Jázmin Karina

SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék
Alapképzés (BA)

Ruhák – olvasatok – funkciók

A decsi viseletek recens átadása, ajándékozása, vásárlása

A kutatásom során a viseleti darabokhoz való viszonyulást és a ruhadarabok szerepét vizsgálom a decsi közösségben. A viselet ma egyszerre többféle jelentést hordozhat. A mai napig presztízstárgynak tekinthetők ezek a ruhadarabok és hozzátartoznak a helyi identitáshoz is. Egyes családokban a genealógiai emlékezet hordozói. Régen a család gazdagságát szimbolizálták általuk, ma főként a helyi néptáncosok között válik jelentőssé a birtokolt ruha kora, anyaga és díszítése.

A táncsoportoknak több öltözet ruhájuk van, de a tagok közül sokan szeretnének saját darabokat is. A decsi fiatalok egy része a ruháját a nagyszülőktől, a rokonoktól örökölte. Ők ezeket nagy becsben tartják. Ha élnek még akiktől kapták, azok nagyon odafigyelnek, hogy a ruhákat méltóan viseljék és vigyázzanak rá. Emellett azt is fontosnak tartják az örökítők, hogy az örökösök tudják a ruha történetét és tudják, hogy kié volt a nemzedékek sorában. A rokonsági szálak erősítője és az emlékeztetődés eszköze lehet a ruha. Ma már nem minden táncos rendelkezik decsi vagy sárközi felmenőkkel. Olyan idős asszonyoktól tudnak helyi viseleti darabokat venni, akik decsi gyökerekkel rendelkeznek és jómódúak voltak, de különböző okokból megválnak

örökségüktől. A ruháikat párhuzamosan környékbéli gyűjtők is vásárolják fel. A sárközi népviselet nagy vonalakban egységes, de a helyiek különbséget tudtak tenni az öt idetartozó település viselete között. Már korábban is kerülhettek más sárközi ruhák házasságok által Decsre, mára a vásárlásoknak köszönhető a keveredés. Fellépések alkalmával a kevésbé észrevehető különböző ruhákat viselhetik, de a nagyon eltérőket nem. Saját kutatói perspektívámat a különböző szerepek keveredése határozza meg: egyaránt örököltem, ajándékba kaptam, vettem és gyűjtők is viseleti darabokat. A családomban is megfigyelhető az ajándékozás, az örökítés és az eladás, ami miatt sok értékes ruhadarab került ki az örökségünkből. Az egyik helyi táncsoport tagjaként résztvevő megfigyelői perspektívából kérdezek rá a ruhákhoz társított jelentésekre, szerepekre, genealógiai és kortárs csoportbeli értelmezésekre a helyi szociokulturális kontextusban mutatva fel azokat.

Porkoláb Benedek
DE BTK Néprajzi Tanszék
Mesterképzés (MA)

A hortobágyi pásztorok bőrmunkái napjainkban

Előadásomban a hortobágyi pásztorok bőrtárgyaival foglalkozom, azok napjainkban fellelhető formáival. Prezentációmban kitérek a Hortobágyinak, mint néprajzi tájegységnek a körülírására, a lehatárolt terület klasszikus bőrtárgyainak fellelhető változataira és azok új alakjaira. A változás mértékét egyes tárgy típusokon keresztül mutatom be, ezzel képet adva a felhasznált anyagok, díszítési technikák és formái, szabásbeli elvek megváltozásáról. Az elhangzottakat gyakorlati szemzőből megközelítve mutatom be, nem csak, mint egyetemi hallgató, hanem mint bőrrel foglalkozó aktív szakember.

Sinkovics Eleonóra

Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar –
Kultúrakutató Műhely
Alapképzés (BA)

*Románia és a romániai magyarság reprezentációja a
Családi Kör című jugoszláviai magyar hetilapban a kilenc-
venes évek elején*

Előadásomban az 1990-ben alapított Családi Kör című jugoszláviai magyar hetilap Románia-ábrázolása és az ott élő magyarságot bemutató cikkeivel foglalkozom. Arra voltam kíváncsi, hogy a megjelentetett cikkek milyen szerepet töltek be a hetilap szerkesztéspolitikájában, s hogy milyen motivációk mentén állították párhuzamba a romániai és a jugoszláviai magyarság helyzetét a cikkírók.

A cikkeket műfajuk és formájuk szerint kategorizáltam, majd vizsgáltam. Mindebből az látszik, hogy a Családi Kör szerkesztősége nagy figyelmet fordított a külpolitikára is, különösen a romániai események tárgyalására. Erre pedig olyan társadalmi-politikai körülmények között került sor, amikor nem csak a romániai kisebbség elfogadása, de Jugoszlávia összetartása is kérdéses volt. A délszláv (szakirodalmak szerint polgárháborúnak titulált) konfliktus kitörésének ideje alatt is találkoztunk Romániát említő cikkekkkel az újságban, s érzékelhető a szándék a két országban élő magyar nemzeti kisebbség helyzetének párhuzamba állítására.

Szabó Cintia

ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

„Erről inkább ne beszéljünk” – Holokauszt narratívák Hajdúdorogon

Mit jelent ma a holokauszt tragédiája? Kutatásom során Csepeli György és Papp Richárd A holokauszt transzgenerációs emlékezetének kutatása Közép-Európában című kutatásához kapcsolódóan egy kelet-magyarországi településen, Hajdúdorogon vizsgálom és interpretálom a holokauszt lokális és transzgenerációs kollektív társadalmi emlékezetét. Kutatásom közel egyéves intenzív terepmunkán alapul, mely során szociálpszichológiai és kulturális antropológiai eszközökkel vizsgálom három különböző generáció emlékezési mintáit. A kutatás az áldozatok helyett az emlékezet mai hordozóinak narratíváira koncentrálni. Hajdúdorog fontos szerepet töltött be a zsidóság múltjában, azonban napjainkban a zsidóság emlékét már csak a fennmaradt házak, a temető őrzi, azonban a házak jelöletlensége, a zsinagóga épületének és a gettó emlékének a hiánya kérdéseket vet fel. A vizsgálat során körüljárom a felejtés és elhallgatás mögött meghúzódó motivációkat, a holokauszt kortárs jelentéseit, de kitérek az antiszemitizmus mai jelenségeire is. Hajdúdorog az idők során nemzetközi zarándokhellyé vált a zsidóság számára, így megpróbálom feltárni a zsidó és nem zsidó emlékezési mintákat is, hogy különböző perspektívákból ismerhessük meg a múlt és a jelen kapcsolatát.

Szathmári Dorottya Panna

ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

Női életutak egy erdélyi gábor cigány közösségben

Előadásomban a 2023 nyarán, az Erdélyi-medence központi részén elhelyezkedő városban és vonzáskörzetében megvalósult terepmunkám tapasztalatait foglalom össze, illetve az ezek alapján megírt mesterszakos szakdolgozatom főbb irányvonalait ismertetem. A terepen töltött két hónap alatt hat többgenerációs gábor cigány családdal, azoknak főként nőtagjaival tartottam a kapcsolatot szinte napi rendszerességgel. A terepre saját járművel érkeztem, női adatközlőim fuvarozására vállalkoztam, aminek következtében vásárlásokra, a városi használt cikkek árusító piacra, a Hetednap Adventista Egyház különböző gyülekezeteibe, két esetben rokonlátogatásra, egy virrasztásra és temetésre, egyszer pedig az egyik családhoz utasként csatlakozva az adventista gábor cigányok találkozójára is eljutottam.

Kutatásom a kulturális antropológia módszertanára épült. Adataimat a résztvevő megfigyelés módszerével nyertem, a terepen időnként füzetbe vagy telefonos alkalmazásba jegyzeteltem, mindemellett a témához kapcsolódva elenyésző számú strukturálatlan interjút készítettem. Tapasztalataimról hazaérve, közvetlenül a találkozások alkalmait követően digitális terepnaplót vezettem. A terepen való jelenlétem során főként az alábbi kutatási kérdésekre kerestem a választ: Milyen hatást gyakorol a nők életére a férfiak külföldi

munkavégzése, illetőleg esetenként a család külföldre költözése? A különböző generációk mindennapjaiban, cselekvéseiben és döntéshozatalában miként mutatkozik meg a társadalmi kontroll, közösségi normarendszer?

Terepkutatásom során megállapítottam, hogy a családok férfitagjainak hosszabb idejű külföldön tartózkodása bizonyos értelemben szabadságot, a közösségi normák feletti szemhunyaszt eredményezi mindkét nem számára. Az ezzel járó legszembetűnőbb változások az öltözködésben érhetőek tetten, emellett a nők esetében a mobilitásukra, a pénzügyi döntéseikre, ebből adódóan az ételkészítésre, az étkezések gyakoriságára is hatással vannak. A normák betartásának ellenőrzését szűk körben elsősorban az otthon maradott nőekkel és gyerekeikkel együtt élő legidősebb családtagok, az anyós és após biztosítják, tágabb körben a közösség más gábor cigány tagjai. A férfiak távollétében a nők mobilitása korlátozottabbá válik, a tulajdonukban lévő pénz bizonyos mértékű hatalmat, önállóságot biztosít számukra, öltözködésük és ételkészítési szokásaik egyszerűsödnek, továbbá az étkezések alkalmai ritkábbá válnak.

Szathmáry Dóra
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Mesterképzés (MA)

A jóslás hagyománya Homoródalmáson

Előadásomban a jóslás egy adott lokális terepen, Homoródalmáson betöltött szerepét mutatom be, a maga történetiségében, néhány generációra visszamenőleg. Kutatásomban négy jósnő alakja jelenik meg, azonban a fókuszom középpontjában Csíki Ilona, az egyik ma is aktív jósnő áll. Változásvizsgálatom alapját Gagy József 20. század végi gyűjtései, a homoródalmásiak élő emlékezete, valamint az általam készített interjúk képezik.

Fő kutatási kérdésem, hogy a 21. századi fejlődő világban hogyan, milyen változtatásokkal tudja megőrizni létjogosultságát a jóslás mint hiedelemcselekmény. Azt vizsgálom, hogy miképp tud érvényesülni napjainkban egy katolikus jósnő egy Hargita megyei, többségében unitárius székely faluban. Milyen helyet foglal el a helyi társadalomban? Jelenlegi megítélése, a helyiek róla alkotott képe hogyan értékelhető a teljes munkássága korábbi szakaszaihoz képest?

A jóslás aktuális homoródalmási helyzetét, megítélését, illetve a megfigyelhető változásokat a jósök kapcsolati hálói, a jóslást kérők motivációi, valamint a fizetség témakörein keresztül mutatom be. Mindezekből kitűnik, hogy a jóslás napjainkig megőrizte létjogosultságát, annak köszönhetően, hogy a jósök alkalmazkodni tudtak az emberek lelki világát foglalkoztató témák alakulásához. A specialisták által végzett jóslás napjainkban is

virágzik, hiszen minden ember életében előfordulnak krízishelyzetek, amelyek megoldásának, a lelki egyensúly visszaállításának egyik módja a jóshoz fordulás.

Tompa-Horváth Iringó

PTE Interdiszciplináris Doktori Iskola Néprajz – Kulturális
Antropológia Doktori Program
PhD képzés

*Szőlőhegy a határon | A vas-hegyi szőlőtermesztés és
borkészítés, mint a paraszti ellenállás és alkalmazkodás
eszközei a vasfüggöny évtizedeiben*

Doktori kutatásom tágan vett témája az osztrák-magyar határon fekvő Vas-hegy (Eisenberg) néprajza és tájtörténete. A hegyet ma az államhatár kettészeli, területén két magyar (Vaskeresztes, Felsőcsatár) és egy osztrák település (Eisenberg an der Pinka) osztozik. A Vas-hegy egységes természetföldrajzi környezet, ahol évszázados hagyománya van a szőlőművelésnek és a borkészítésnek. A helyszín érdekessége, hogy Trianon előtt itt nem létezett határ, a táj szabadon átjárható volt, a környékbeli települések aktív gazdasági-társadalmi kapcsolatot tartottak fenn egymással. 1920 után az új államhatár elzárta egymástól a hegy két oldalát, birtokokat választott szét, megszakította a korábban virágzó kapcsolatrendszereket. Az államhatár korlátozó funkciója akkor vált igazán drámaivá, amikor 1949-ben felhúzták a vasfüggönyt. Mindennek ellenére, az itt élő közösségek a legnehezebb évtizedekben is megtalálták a kiútkeresés módjait, az ellenállás és az alkalmazkodás lokális szintű stratégiáit, erőforrásait. Úgy tűnik, hogy a határ magyar oldalán a szőlőhegy nemcsak munkát és megélhetést biztosított, hanem menedéket és egyfajta szabadságot is. Gyűjtéseim során több olyan történetet

hallottam, amelyben a szőlőhegy, mint egyfajta külön világ jelent meg, ahol el lehetett „bújni” az államhatalom folyamatosan figyelő tekintete elől. A közösség tagjai a présházpincékben, egy-egy pohár bor mellett, titkos találkozókat szerveztek, bizalmas beszélgetéseket folytattak, különböző cselszövéseket készítettek elő. A szőlőmunkák és borkészítés kötelezettségeire hivatkozva rendszeresen hanyagolták a termelőszövetkezeti munkát. Az említett történetek alapján az a meglátásom, hogy a Vas-hegy az ellenállás és alkalmazkodás olyan aktív tere, az ott folyó szőlészet-borászat pedig olyan eszköze volt, amelyet krízishelyzetben a lokális közösség tagjai tudatosan használtak az államhatalommal szemben, saját érdekeik érvényesítése céljából. A kutatás időkereteként a vasfüggöny fennállásának időszakát jelöltem ki, meglátásom szerint ugyanis ekkor érték olyan kollektív traumák a közösséget, amelyek szükségessé tették a paraszti ellenállás és alkalmazkodás stratégiáinak intenzív alkalmazását. Előadásomban a doktori kutatásom vonatkozó részeredményei alapján igyekszem bemutatni a Vas-hegyen zajló szőlőtermesztés és borkészítés sajátos szerepét a helyi közösség huszadik századi történetében, különös tekintettel a vasfüggöny évtizedeire.

Tóth Gábor

ELTE Történelemtudományi Doktori Iskola
Európai etnológia Doktori Program
PhD képzés

Elbeszélések Lenin-tanyáról

Kutatásomban az 1950 és 1953 között a Polgár Lenin-tanyán rendőri őrizet alá helyezett kényszerlakhelyre telepített egyének és családok megváltozott életmódját, egymást segítő életstratégiáját kívánom bemutatni, a jelenkori elbeszélések alapján. Az interjúk, elbeszélések számos szempontból gazdagíthatják, színesíthetik a történelmi témák kutatását, ugyanakkor érdemes megismerni, hogy pontosan milyen elbeszéléseket is kap a kutató egy interjúszituációban. Presztízstörténetek és áldozatnarratívákból rekonstruálható a múlt? Az elbeszélt történetek mennyire a személyes emlékezet rekonstrukció? Az elbeszélések mennyire a kollektív emlékezet rekonstrukciói? Az előadás ezekre a kérdésekre keresi a választ.

Tran, Manh Kha

University of Debrecen Doctoral School of History and
Ethnology PhD Programme in Ethnology
doctorate course (PhD)

*Undesired by Most and Fetishized by Some: How Asian
Men Navigate Through Unhealthy Portrayals
in Western Media*

Not until recently have Asian men started to receive a relatively fairer depiction in Western television and film industry. Before that, they have been largely invisible. Asian males' identity in the international contexts, if anything, has been fraught with misconceptions and stereotypes. Hollywood still rarely casts male actors of Asian descent to play protagonists in their movies; Asian characters on current popular TV shows still carry generalization and stereotypes, and the idea of a fairer presentation for Asian men has not become an achievable reality. The unsettling reality is that these unfair portrayals did not only influence the general public in the Western world but also a much larger demographic, if not global. As a result, Asian men have found themselves struggling in many aspects, such as self-esteem, dating, career, etc. This presentation will explore the way Western media created and reinforced stereotypes of Asian men in the past century and how we can solve it.

Vadász Márton

DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola Néprajzi Program
PhD képzés

Szentpéterszeg és Gáborján változó öröksége

A bihari térségben az 1960-as évektől folytak intenzív népi építészeti kutatások, melyek főleg Varga Gyula nevéhez kötődtek. Feltáró munkájának összefoglalásaként jelent meg a Bihari-Sík népi építészete című tanulmánya az 1979-ben publikált Hajdú-Bihar népi építészete című monográfiában. Az általa megalkotott örökségképet egészítette ki az ezredfordulón készített, műemlékvédelmi előkészítő célzattal végrehajtott népi építészeti felmérés. E két dokumentáció alkotja a térség népi építészeti örökségképezésének alapját. Az említett dokumentációk óta eltelt évtizedek változási folyamatait vizsgálva 2021-ben elindult egy újabb megyei népi építészeti felmérés, melynek sok esetben az volt az eredménye, hogy a korábbi évtizedekben dokumentált épületek jó része elpusztult, és a helyi közösségek sem feltétlenül tekintettek értéknek a kutatók által örökségként definiált épületekre. A kutatás eredménye szükségessé teszi a települési szintű, mélyebb elemzéseket, melyek választ adhatnak a változások társadalmi okaira. Előadásomban az örökséghelyzeti elemzés módszertanával bemutatom két bihari település, Szentpéterszeg és Gáborján épített örökségének változási folyamatait, kitérve a falvak épített örökségének megkonstruálására, átalakulására, és a különböző épülettípusokhoz kötődő mentális képekre.

VanCSa Boglárka Eszter
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

*Szokás és identitás a felsőszölnöki vendeknél –
Egy terepmunka tapasztalatai*

Az előadás a Vas megyei Felsőszölnök jelenkori lokális identitásának alakulástörténetébe nyújt betekintést. A felsőszölnöki vendek szokásaiban a mai napig tartósan megmaradtak olyan szokások, amelyek a közösségük összetartásának a katalizátorai. „Survival” hagyományait számos újragondolt rítussal egészítették ki, amelyek szintén erős mozgósítóerőt jelentenek számukra. Ezek a jól beágyazott motívumok az életükben értéknövekedésen mentek keresztül az évek során, és ma az identitásképzésükben jelentős helyet foglalnak el. Szokásaikra büszkék és örömmel mesélnek róla, mutogatják, és szeretnék, ha ez minél több emberhez eljuthatna. Különös figyelmet kap a hagyományok között nagyszombat, amikor a feltámadási körmenet után a dombon karbidágyúk durrogtatásával, örömtüzek gyújtásával törik meg a csendet és ünneplik meg, hogy feltámadt Krisztus. Ennek a kutatásnak célja bemutatni, hogy egy adott lokalitásban milyen szándékok és érdekek mentén teremtik újra szokásaikat és milyen csereviszony alakul ki a szokás és a hozzá kapcsolt értékrend között.

Váradí Júlia

PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

Arcok az utcán, történetek a tükörben A pécsi nemzetközi hallgatók kulturális antropológiai vizsgálata

A kutatás során, melyből a prezentáció is készül, a pécsi nemzetközi hallgatókkal foglalkozom. A kutatómunkámból készült már TDK dolgozat, és megszületően van a mesterképzésemhez tartozó szakdolgozatom is. A kulturális antropológia szemléletmódját és módszertanát alkalmazva, résztvevő megfigyelésen és félig strukturált mélyinterjúkon alapuló terepmunkát végzek a Pécssett tanuló külföldi hallgatók körében. A konferenciaelőadásban a kutatásom eredményeit szűkítve, a következő szempontokat kiemelve és röviden összegezve mutatom be, egy, a témában már korábban megírt szövegem felépítését követve: a nemzetközi hallgatók motivációi a külföldön és Pécsen való tanulmányok folytatására; Pécs mint környezet és társadalmi közeg behatásai a külföldi hallgatókra; illetve a hallgatók otthoni, és Pécssett kiépített személyközi kapcsolatainak szerepe az őket ért kihívásokban. Az előadásom során elsősorban a személyközi kapcsolatokra, és azok sokrétű befolyásoló szerepére koncentrálok majd, mivel a kutatási eredményeimre támaszkodva úgy vélem, hogy a pécsi lokális (magyar) társadalommal és a nemzetközi hallgatótársakkal kiépített, illetve az otthoni rokonokkal, barátokkal fenntartott emberi kapcsolatok azok,

melyek a leginkább befolyásolják a külföldi diákok életét, a (természeti, illetve ember által alkotott) környezeti és (az egyetemi rendszerre vonatkozó, politikai és gazdasági tényezők által befolyásolt) intézményi adottságokon túl. A célom a kutatómunkám és szövegeim megírása során nem egy reprezentatív, átfogó értelemzés létrehozása a nemzetközi hallgatók életéről, sokkal inkább az antropológiára jellemző történetmesélő jellegre támaszkodva a hétköznapi életvilágokba, az egyéni tapasztalatokba és megélésekbe kívánok betekintést nyújtani.

Vermes Ráhel

ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

A „kapudrog”-elmélet relevanciája egy 21. századi fiatal felnőtt pszichoaktív szereket használó csoportban

Kutatásomban egy fiatal felnőtt (17–23 év) budapesti szerfogyasztó közösség hozzáállását vizsgálom a kapudrog fogalmához és a drogok „könnyű” vagy „kemény” kategorizálásához.

Ahogy a 20. században, úgy a 21. században is nagy változásokon megy keresztül az emberek viszonya az illegális tudatmódosító szerekhez. A '70-es, '80-as évektől globális szinten megfigyelhető tendencia a tudatmódosító szerek problémakörének a büntetőjog felé terelése és a szerhasználat kriminalizálása. Bár kudarca ellenére a drogháború mentalitása még mindig hatással van a közgondolkodásra, ma már az „ártalomcsökkentés” stratégiája, mint effektív módszer, egyre gyakrabban hallható szakemberektől, hogyha drogokról, drog fogyasztásról van szó. A kapudrog (gateway drug) fogalma visszavezethető egészen az 1930-as évekig. A fogalom karrierje átívelt a drogellenes intézkedések összes típusán anélkül, hogy a tudomány képviselői valaha is konszenzusra jutottak volna a fogalom jelentésével és az általa leírt jelenség létezésével kapcsolatban. Egyszerűsítve, a kapudrog-elmélet szerint a „könnyebb” drogok kipróbálása vezet a „kemény” drogok kipróbálásához.

A kutatásban résztvevő megfigyeléssel, félig strukturált és narratív interjúkkal térképezem fel, hogy ezeket a kategóriákat, valamint a kapudrog-elméletét kutatásom alanyai mennyire látják érvényesnek. Mennyire használják ők maguk ezeket a kategóriákat, és ez hogyan van hatással a nem-szerhasználókkal folytatott kapcsolataikra? Található-e kölcsönhatás a kategóriák felállítása és a fiatalok drogfogyasztási szokásai között?

Vékony Evelin

SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék
Alapképzés (BA)

A népi kultúra megjelenése az oktatásban – egy Szeged melletti iskola példája

A népi kultúra bevonása az oktatásba nem újkeletű gondolat, de néhány éve több olyan intézmény is megjelent Magyarországon, amelyek pedagógiai programja a néphagyományok köré szerveződik. Az állami intézményes pedagógiai gyakorlatban és tantervben a népi kultúra átadása (például népzene, néptánc, kézművesség) elsősorban szabadidős foglalkozásként, illetve a művészeti oktatás és testnevelésórák keretében kap helyet; míg vannak olyan (állami vagy alapítványi fenntartású) iskolák, amelyekben ehhez képest alternatív módon a teljes oktatási programban jelen vannak a néphagyományok.

Érdeklődésem néprajz-pedagógia szakos hallgatóként azért irányult a téma felé, mert Szeged környékén formálódik egy olyan iskola, amely a népi kultúrára alapozva szeretné felépíteni oktatási programját. Kutatásom arra a közösségre fókuszál, amelynek tagjai ennek az iskolának a létrehozásán fáradoznak. Ahhoz azonban, hogy az ő tevékenységüket megérthessük, szükséges megvizsgálunk a már ezen a koncepción működő iskolai intézményeket is (pl. Göd – Búzaszem Iskola, Kecskemét – Gyermekliget Iskola).

A kutatás fogalmi szempontból is számos kérdést vet fel, amelyekre szaktudományunk még nem tudott

minden esetben válaszokat adni. Néphagyományon alapuló oktatásról vagy néphagyomány-oktatásról beszélünk? A népi kultúra a hagyományörzés alapja vagy pedagógiai eszköz? Milyen módon használható az etnopedagógia fogalma a jelenség értelmezésében? A már létező pedagógiai gyakorlatok mellett miért szeretne egy adott közösség „néphagyományon alapuló” oktatást szervezni, iskolát létrehozni egy dél-alföldi területen; mi az ő viszonyuk a népi kultúrához, a hagyományok „felhasználásához”? Vajon közös kulturális eszközökkel keresik-e a válaszokat az iskolaalapítás érdekében?

A kutatás módszerei a résztvevő megfigyelés és az interjúzás voltak, levéltári kutatással kiegészítve. Interjúkat készítettem többek között azokkal, akik a szegedi iskola létrehozásán dolgoznak, valamint olyan szakemberekkel, akik maguk is ezen a területen végeznek kutatómunkát. A levéltári kutatás a történeti előzmények, előképek megértésében adott támpontot.

Vitólosová Zsóka

PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék
Mesterképzés (MA)

A japán kultúra reprezentációja a magyar anime-szintér keretein belül

Jelen munkámban az animéket valamint mangákat rendszeresen fogyasztó közösség japán kultúrával való kapcsolatát elemzem, annak hatását az anime-szintérré, valamint a tradicionális Japán iránti érdeklődés mértékének szerepét az egyén szintériben betöltött társadalmi pozíciójára.

Elsősorban az engem foglalkoztató kérdés az volt, hogy vajon a japán tradicionális kultúrának van-e szerepe a magyarországi anime-szintér működésében? Ha igen, mennyire? Hogyan befolyásolja az online tér a Japán iránti érdeklődés szerepét a szintériben belüli hierarchiában? Ahhoz, hogy ezen kérdéseket megválaszoljuk, mindenekelőtt ki kell térnem az animék/mangák és Japán kapcsolatára, valamint konkretizálni, hogy milyen viselkedési mintákat, mely érdeklődési köröket sorolom a Japán kultúra iránti érdeklődésnek, és melyek azok a megnyilvánulások, amik a történetek iránti rajongás velejárói. Mindezek után néhány egyéb terminológiai kérdéskört is tisztázok, illetve megmagyarázom, hogy jelen helyzetben miért tartom helyénvalónak a „szintér” kifejezést, szemben a „szubkultúrával”, amit a témával foglalkozó szakirodalom az esetek jelentős részében alkalmazni szokott. Munkámat kvalitatív kutatásra alapoztam, nagy segítségemre volt továbbá a Mondo

nevű, ismert folyóirat cikklisztája, amiből megmutatkoztak az anime-színtér változásai az elmúlt években.

A kutatás eredményeképpen elmondható, hogy Magyarországon való megjelenése óta az anime-színtér sok változáson esett át. Az által, hogy az animék és a mangák széles körben is elérhetővé váltak, ráadásul a COVID-19 okozta lezárások következtében népszerűségük is nőtt. A történetekről való tudás szerepe leértékelődött a szubkultúrán belül, míg a Japán kultúra iránti érdeklődés felértékelődött, és a Japánról szóló ismeretek szubkulturális tőkeként kezdtek működni.

Zalatnay Klára Lujza
ELTE BTK Néprajzi Intézet
Alapképzés (BA)

*Halottról jót vagy semmit: a néprajzi ego-dokumentum
feldolgozás etikai dilemmáiról*

Konferenciaelőadásomban a szakdolgozatom témáját is adó Együd Árpád levelezéssel kapcsolatos, kutatás közben felmerült etikai kérdéseket szeretnék ismertetni. Ezt kontextualizálандó pedig az ego-dokumentumok tudományos célokra történő felhasználásával kapcsolatos aggályokra és azok lehetséges megoldásaira térnék ki.

Szakdolgozatom keretei között Együd Árpád 20. század közepén tevékenykedő, testnevelő tanárból gyűjtővé lett néprajzkutató fennmaradt levelezéseinek feldolgozásával foglalkozom. Érdeklődésem elsősorban arra irányul, hogy leveleiből mi szűrhető le kutatótársaihoz való viszonyulását illetően, milyen kapcsolati háló rajzolódik ki ezek alapján. Dolgozatom forrásanyagát a gyűjtő levelezése adja, mely a kaposvári Rippl–Rónai Múzeumban található. Ezt olyan kutatók hagyatékában fellelhető válaszlevelekkel egészítettem ki, mint Olsvai Imre, Erdélyi Zsuzsanna és Bálint Sándor. Munkámmal ahhoz az elmúlt években fellendülni látszó néprajzi megközelítéshez szeretnék kapcsolódni, amely kutatói életművek újraolvasására, ego-dokumentumok feltárására és elemzésére helyezi a hangsúlyt. Tekintve, hogy a néprajztudomány a történettudományhoz viszonyítva is aránylag későn jutott el az ego-

dokumentumok beépítéséhez, azokkal a módszertani kérdésekkel kapcsolatban sem rendelkezik irányelvekkel, amelyek az etikus feldolgozást illetik. Gondolok itt olyan absztrakt kérdésekre, minthogy a saját használatra létrehozott dokumentumok tudományos jellegű felhasználása lehet-e etikus egyáltalán, de olyan gyakorlatiakra is, mint az, hogy ezek publikálása milyen keretek között valósuljon meg. Az efféle felvetések különösen sarkalatosak válnak, ha a kutató a félmúlt forrásanyagaival dolgozik: ebben az esetben azzal a lehetséges következménnyel is kénytelen számolni, hogy jelenleg élő és működő emberek kapcsolataira gyakorol hatást.

Helyzetem abból a szempontból szerencsés, hogy a szóban forgó levelek Együd Árpád feleségén keresztül kerültek a kaposvári Rippl-Rónai Múzeumba, így azt mondhatjuk, hogy a hozzá valaha legközelebb álló személy beleegyezésével. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy minden ego-dokumentum kutatás nulladik lépése a munka etikai vetületének felmérése és más szakmabeliekkel való közös megvitatása kell hogy legyen.

ELTE | BTK

ELTE BTK
NÉPRAJZI
INTÉZET

NETA
WORKING

HAGYOMÁNYOK
HÁZA

ELTE BTK
Felsőtagi Önkormányzat